

2. European central bank. Monetary policy decisions. 2022. URL: <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2022/html/ecb.mp220908~c1b6839378.en.html>

3. Karl Otto Pöhl Lecture by Christine Lagarde, President of the ECB, organised by Frankfurter Gesellschaft für Handel, Industrie und Wissenschaft. September 2022. URL: <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2022/html/ecb.sp220920~c3afc1a441.en.html>

4. Assessment of the ECB's current monetary policy stance. Requested by the ECON Committee. Monetary Dialogue, September 2022. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/733983/IPOL_STU\(2022\)733983_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/733983/IPOL_STU(2022)733983_EN.pdf)

5. Eurostat. HICP – monthly data (annual rate of change) URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/PRC_HICP_MANR__custom_3985198/default/table?lang=en

Батан Юрій Дмитрович

кандидат юридичних наук, асистент кафедри конституційного права
Національного університету «Одеська юридична академія»

Шевченко Юлія Олександрівна

студентка 4-го курсу факультету судового та міжнародного права
Національного університету «Одеська юридична академія»

**ПРОФЕСІЙНІ ТЕСТУВАННЯ ЯК ЗАСІБ ДОСТУПУ ДО ЮРИДИЧНОЇ
ПРОФЕСІЇ: ВІТЧИЗНЯНИЙ І ЗАКОРДОННИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ
ДОСВІД**

Тестування є важливою складовою будь-якої професії з юридичним спрямуванням. Вступники до бакалаврату юридичних факультетів закладів вищої освіти складають зовнішнє незалежне оцінювання, а до магістратури – єдине фахове вступне випробування та єдиний вступний іспит. Здобувачі освіти виконують тести на заняттях, складають проміжний, рубіжний, підсумковий контроль, державні іспити в тестовій формі у закладах вищої освіти, наприкінці навчання яких у магістратурі передбачено складання єдиного державного кваліфікаційного іспиту в тестовій формі.

Для деякого тести можуть бути складним викликом (іноді простіше висловити свою думку відкрито, відповівши на запитання), але вони є дієвим методом перевірки знань та навичок не лише здобувачів вищої освіти, а й

адвокатів, суддів, прокурорів, нотаріусів, працівників правоохоронних органів тощо та кандидатів на ці посади та види діяльності як в Україні так і поза її межами.

Нижче для наочності сформовано таблицю з характеристикою професійного тестування для окремих посад або видів діяльності в Україні [1–8]:

посада / діяльність	кількість		публікація		зміст
	тестів	хв.	бази тестів	відповідей	
прокурор	100	120	+	+	знання законодавчої бази (професійний тест)
нотаріус	100 (80 min)	120	- (зразок на сайті Міністерства юстиції)	-	теоретична частина
	25 (5 завдань по 5 питань) (20 min)	60			ситуаційні завдання
	25 (5 ситуацій, обрати 5 помилок із 10; тести) (24 min)	60			практичні завдання
суддя	80 (75% min)	120	+	-	належні теоретичні знання
адвокат (проект 2018)	100 (94 min)	140	+	+	теоретичні знання у галузі права, історії адвокатури та адвокатської етики
працівник НАБУ	50	50	+	-	знання законодавства
	100	90			
працівник ДБР	Тасмно (для службового користування)				знання законодавства України
студент-магістр права	100	120	-	-	єдине фахове вступне випробування
	50	(≈75)			магістерський комплексний тест
магістр права	120	180	-	-	єдиний державний кваліфікаційний іспит

Розглянемо детальніше тестування щодо деяких видів спеціальностей юридичного спрямування, їхні складові та спільні характеристики.

1) для доступу до майже для будь-якої юридичної професії (крім адвокатів поки що, хоча для них пропонувалося з 2018 р. також перейти до професійних тестів) передбачено процедуру тестування;

2) кількість тестів варіюється від 50 до 150 (сукупно в нотаріусів за теоретичну та практичну частини);

3) кількість часу на тестування не стандартизовано та в середньому перевищує одну хвилину на тестове завдання;

4) для більшості професій (крім як для нотаріусів і віднедавна¹ працівників Державного бюро розслідувань) передбачено оприлюднення всієї бази тестових завдань. Це вбачається недоцільним, оскільки іспит у такому разі відображає не знання законодавства, а пошук і «зубріння» правильних відповідей на конкретні тестові завдання;

5) для адвокатів (у Концепції 2018 р.) і прокурорів передбачено превентивне оприлюднення не лише тестових завдань, а і відповідей, які вважаються правильними укладачами. Це так само вважається недоцільним;

6) структура тестування зазвичай включає лише тестові завдання на вибір однієї відповіді з чотирьох. Винятки передбачено для нотаріусів і магістрів права. Пропонується й на інші професійні тестування поширити інші типи закритих тестових завдань (вибір більшої кількості відповідей, ніж одна, з більшої кількості відповідей, ніж чотири; пошук помилок у поданому тексті; тести на послідовність і співвідношення тощо);

7) зміст тестування (у т. ч. перелік дисциплін або джерел права, з яких здійснюється тестування) відрізняється залежно від профілю фаху претендентів, але загалом можна відзначити знання Конституції України або конституційного права, притаманне всім подібним тестуванням (найменше – нотаріусам, найбільше – суддям і адвокатам), а також знання Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод і практики Європейського суду з прав людини, притаманне більшості подібних тестувань (вбачається за доцільне знання та застосування конституційного права та практики застосування вказаної Конвенції передбачити в усіх подібних тестуваннях). З огляду на здобуття Україною статусу кандидата у члени Європейського Союзу та руху на європейську інтеграцію, доцільно також передбачити в таксономічній характеристиці для багатьох професійних тестувань завдання з окремих елементів права Європейського Союзу.

Важливим є порівняння з досвідом європейських партнерів нашої держави. Якщо звернутися до досвіду діяльності Європейської судової мережі з навчання (EJTN), яка є головною платформою для навчання та обміну знаннями в системі професійної підготовки суддів і прокурорів країн Європейського Союзу, то організаційна система професійної підготовки прокурорів та суддів тут поділяється на початкову (спеціалізовану) підготовку та підвищення кваліфікації.

¹ На початку діяльності Державного бюро розслідувань (2018 р.) також публікували тести для кандидатів на відповідні посади.

Яскравим прикладом є Польща, у цій країні, щоб обійняти посаду прокурора, потрібно пройти навчання, яке складається з теорії та практики, але щоб мати до неї доступ, необхідно скласти тестування, яке полягає в проходженні тесту, що складається зі 150 питань, які здебільшого стосуються матеріальних і процесуальних питань цивільного, кримінального та адміністративного права, а також конституційного права [9, с. 27].

Схожою з нашою вітчизняною є судова система Італії, яка складається з трьох ланок. «Конкурс на посаду суддів очолює Експертна комісія, призначена Вищою радою, що очолюється суддею касаційного суду. Висновок складається на кожного індивідуально, що базується на загальній сумі голосів, наданих кожному кандидату за кожен тест» [10].

Щодо спільних ознак, то можна назвати такі: 1) наявність схожої системи дисциплін, які складають кандидати на різні посади (наприклад, практика Європейського суду з прав людини й міжнародні конвенції, що є характерною ознакою процесу євроінтеграції та спрямованості на інтернаціональний рівень); 2) знання конституції є обов'язковим компонентом усіх видів тестування, що підкреслює основоположність цього закону для кожної професії; 3) усі види тестування включають особливості заміщення кожної посади, що, у свою чергу, робить їх унікальним способом для досягнення ґрунтовного оцінювання.

Отже, завдяки тестуванню можна об'єктивно оцінити здібності всіх його учасників. Кожен вид завдань має свою характеристику та може бути використаний у тій чи іншій ситуації. Важливим є міжнародний досвід як можливість проаналізувати ключові характеристики тестології у її юридичних аспектах.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Порядків проведення тестування та чотирирівневого відкритого конкурсу на зайняття посад у місцевих прокуратурах : Наказ Генеральної прокуратури України від 20.07.2015 № 98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0928-15> (дата звернення: 20.11.2022)

2. Питання та відповіді для іспитів на знання законодавства для проходження атестації прокурорами і слідчими Генеральної прокуратури України, регіональних та місцевих прокуратур. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/posts/pitannya-ta-vidpovidi-dlya-ispitiv-na-znannya-zakonodavstva-dlya-proxodzennya-atestaciyi-prokurorami-i-slidcimi-generalnoyi-prokuraturi-ukrayini-regionalnix-ta-miscevix-prokuratur> (дата звернення: 20.11.2022)

3. Про затвердження Порядку допуску осіб до складання кваліфікаційного іспиту та проведення кваліфікаційного іспиту Вищою кваліфікаційною комісією нотаріату : Наказ Міністерства юстиції України від 28.07.2011 № 1905/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0926-11> (дата звернення: 20.11.2022)
4. Тестові запитання <https://www.vkksu.gov.ua/rubric/testovi-zapytannya> (дата звернення: 20.11.2022)
5. Порядок проведення відкритого конкурсу (НАБУ). URL: <https://nabu.gov.ua/poryadok-provedennya-vidkrytogo-konkursu> (дата звернення: 20.11.2022)
6. Порядок проведення відкритого конкурсу на зайняття посад працівників Державного бюро розслідувань (зі змінами). URL: <https://dbr.gov.ua/poryadok-provedennya-vidkrytogo-konkursu-na-zaynyattya-posad-pracivnikiv-derzhavnogo-byuro-rozsliduvan-iz-zminami> (дата звернення: 20.11.2022)
7. Кваліфікаційний іспит (ВККС). URL: <https://vkksu.gov.ua/rubric/kvalifikaciyi-ispyt> (дата звернення: 20.11.2022)
8. Питання реформування процедури складання кваліфікаційного іспиту для отримання права на заняття адвокатською діяльністю. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr025871-18> (дата звернення: 20.11.2022)
9. Порівняльне дослідження навчання прокурорів. Рада Європи. 2017. 54 с. URL: <https://rm.coe.int/comparative-study-on-initial-training-for-public-prosecutors/1680787478> (дата звернення: 22.11.2022)
10. Marinella B. Introduction to the Italian Legal System. The Allocation of Normative Powers: Issues In Law Finding. *International Journal of Legal Information*. 2006. Vol. 34: Iss. 2. Article 10.

Гудімова Алісар Халєдівна

доктор філософії зі спеціальності 053 «Психологія»,

доцент кафедри соціальної психології

Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

СИНДРОМ ВТРАЧЕНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ЯК ПРЕДИКТОР СОЦІАЛЬНО-МЕРЕЖЕВОГО РОЗЛАДУ КОРИСТУВАЧІВ

Актуальність дослідження обумовлена розвитком сучасних технологій, зокрема гаджетів, завдяки яким людина постійно знаходиться онлайн, внаслідок чого зростає доля віртуальної комунікації в загальному обсязі соціальних взаємодій індивіда.